

12. A kir. kincstartónak ugy Huszt várában, mint a rónai kastélyban s a belső és külső kamarákban (intus et foris) alkalmazott tisztjei esküvel kötelezzék magukat a Perényi Gábor, illetve az ő halála után a felesége iránti hűségre, az összes jövedelmek felerészének kezelése tekintetében; végül

13. a régi királyok által bizonyos egyházaknak adott sót a kir. kincstartó és Perényi tisztjei készséggel szolgáltatassák ki.

(C—r.)

Dalmáciai erdőbérlet 1562-ből. Ösmeretes ama hirlelés, hogy a mai kopár dalmáciai partvidéket erdőségeitől a velenceiek fosztották volna meg. Velencei részről azt felelték, hogy hajóik építő fáját, valamint az épületeikhez való követ is Istriából vették, s hogy ép Velence kormányzata volt a legelső, mely a XVII. században rendeletben tiltotta meg az erdő kíméletlen irtását és bizonyos schémák szerint vágatta az állami erdőket. Hivatkoztak arra is, hogy éjszaki Dalmáciának a tengerre néző szirtes partján sohasem is volt, nem is keletkezhetett szálerdő, legföljebb árva cserje, mert azt az éjszaki szél, mely tetőirányban csap le a sziklára, már gyökerében elfojtotta.

Ez a mit mondanak, igaz. Igaz azonban az is, hogy a parttól befelé a kisebb humusú talajban védett helyeken, igen szép erdőségek valának s ezeket a velenceiek hacsak szerit ejthették, vágatták szorgosan. Hiszen éppen a nagy pusztulás miatt kellett a zárai velencei provveditorenak közbelépni.

Kétségtelen, hogy Zengg, ez a uszkók fészek, 1526 után valóságos karsztlyuk volt, de Obrovazzo felé a nagy út mentén igen szép erdők valának. 1562-ben egy velenceiekből álló konzorcium ezeket a Zengg és Obrovazzo közti mintegy 16 magyar mértföldre terjedő erdőségeket épület és tűzifa vágása céljából huszonöt évre ki akarta bérelni. Az alsó-osztrák kamarához fordultak tehát ebbeli kérelmökkel s haszonbérképen megajánlották a tretinát, a harmadot, miből Zenggre egy tized jutott volna.

Tudni kell, hogy 1527 után a régi Felső-Dalmácia osztrák kormányzás alá jutott. Első sorban a krajnai illetőleg belső-osztrák gráci kamara volt a fölöttes hatóság, de mindenben az alsó-osztrák kamara döntött. Ekkor is vesztette el Dalmácia a jelentőségét. Mert míg Magyarországot uralták, Zengg volt a főkikötő, onnan ágaztak el befelé az országutak, ezután vége lett ennek a százados iránynak, mert Dalmáciának a vonzó köre a Duna alsó folyamvidéke lőn, nem pedig Középeurópa.

Nevezett vállalkozóknak azonban nem volt valami befolyásos ügynökök, mert Lenkovics a krajnai grániczkommandáns azt mondta, hogy mivel a

vállalkozók egyike genuai s inkább török mint keresztény, gyanuba vette, hogy hátha csak velencei-török trafikálás az egész, másrészt pedig hátha káruk lesz a községeknek.

Bécsből aztán Krajnába s a fiumei és zenggi felügyelőséghez küldték a kérést, hogy ott fontolgassák meg, mit tévők legyenek. Az iratnak (eredetije a cs. és kir. közös pénzügyi levéltár krajnai iratai közt) külsején 1562. márcz. 28 kelettel ezt olvassuk: a *királynak* (Miksának) ezen előterjesztés tetszik, de egyszersmind kérdezzék meg, hogy az a fa beválik-e hajóépítésre. Ebből látszik, hogy az udvar azt az erdőterületet hajók építésére szándékozott felhasználni. Ilyen módon bár az ügynek lefolyását nem is tudjuk, a bérlet aligha létesülhetett. Sajnos, hogy mind a bérlők kérvénye, mind a hatóságok véleménye elveszett s azoknak tartalmát közelebről nem ismerjük. *J. J.*

Dobó István lovai. Az egi hős, mint erdélyi vajda 1554 február 7-én Szamosujvárról ezeket (Orsz. Levéltár. Missilisek) írja Dobó Ferencnek: «Az mén lúirt Terek Demetert küldtettem Havaselfeldibe, de nem tudom, ha talál vagy nem, mert Bay Ferencz onnét jeve, de nem talált, azt mongya; mostan csak azért kültem esmé, de kd. azért tellességgel ezre ne bízzik, hanem minap is irtam vala kdnek, hogy az kemleiekre vessen kd. egyet vagy kettét is, mert vadnak ott kereskedő legínyek, kik törekek közé járnak és marhával kereskednek, azok egyebet nem mernek tenni.

Énnkem is vagyon itt ben vagy harminczhat számu ménes lovam, de lopott marha, az kincstartóé fele, bizon az jova, és mind hasasok; öremest nem szánnik ötven hatvan meg hetven forintot is egy kézigybe való mén lúirt adnom ha találják, azért kegyelmed csak reá gondollyon, onnét szerit tehetik, mert bizon nem jó az ménes ha valami hitván mén lovat bocsát kd. kezikbe. Kéz-ívnek bizon soholott szerit nem tehetém, Havaselfeldibe sem találtak, Constantinápolból hattam hogy hozzanak.»

Ápril 20-iki leveléből viszont megtudjuk, hogy Török Demeter vett is ménlovat 50 forintért, de előbb meg kell hogy gyógyuljon, mert nagyon letörte a hátát a nyereg.

—a—u.